

ΚΟΣΜΟΣ

Κύπρος 74: οι αιτίες της ήττας

Του Περικλη Οικονομου*

22.07.2007 • 08:00

Ηταν το πρωινό της 15ης Ιουλίου 1974 και το 28ο Αρχηγείο της Τακτικής Αεροπορίας επεσκέπτετο μια ομάδα Αμερικανών αξιωματικών, με επικεφαλής τον διοικητή των αεροπορικών δυνάμεων της νοτιοανατολικής Ευρώπης Αμερικανό αντιπτέραρχο κ. Wilson, προκειμένου να μεταφέρει στους Έλληνες αξιωματικούς – πιλότους των μαχητικών αεροσκαφών, τις εμπειρίες της από τον πόλεμο του Βιετνάμ, στον τομέα του ηλεκτρονικού πολέμου.

Στο πρώτο διάλειμμα της ενημέρωσης γύρω στις 11.30 π.μ., ο αντιπτέραρχος Wilson ζήτησε να μεταβούμε στο γραφείο μου, για να επικοινωνήσει με το αρχηγείο των αμερικανικών δυνάμεων Νοτίου Ευρώπης, που ευρίσκετο στην Ισπανία και προΐστατο ως εθνικός διοικητής.

Πέντε λεπτά μετά την άφιξη μας, εισήλθε στο γραφείο ο υπασπιστής μου και ανέφερε ότι ζητούν επειγόντως στο τηλέφωνο τον αντιπτέραρχο Wilson από το αρχηγείο του. Την ώρα που μιλούσε, γυρνούσε και με κοιτούσε με ένα αρκετά περίεργο ύφος και μετά το τέλος της συνομιλίας ήλθε προς το μέρος μου συνεχίζοντας τη συζήτησή μας.

Το πραξικόπημα

Σε λίγο, αφού με ξανακοίταξε παράξενα με ρώτησε: «Καλά δεν ξέρεις τίποτε ή με δουλεύεις;». Η απάντησή μου ήταν, λοιπόν τι ήθελες να ξέρω; «Οτι στην Κύπρο επανεστάτησε η Εθνοφρουρά, κατέλαβε την εξουσία και σκότωσε τον πρόεδρο Μακάριο», ήλθε η απάντηση σαν κεραυνός και εγώ έμεινα άναυδος. Κάλεσα αμέσως τον υπεύθυνο διευθυντή Πληροφοριών του αρχηγείου και τον ρώτησα εάν είχε κάποια σχετική πληροφορία και αυτός απάντησε ότι ουδέν γνώριζε. Ζήτησα να έλθει αμέσως σε επαφή με το ΓΕΑ και να ελέγξει τα πληροφοριακά δελτία των διαφόρων διεθνών πρακτορείων, που ήρχοντο μέσω τηλετύπων. Η απάντηση μετά 5-10 λεπτά ήταν αρνητική. Επειτα από αυτή τη σοβαρή εξέλιξη της κατάστασης ο Αμερικανός πτέραρχος ζήτησε συγγνώμη και ανεχώρησε εσπευσμένα για το αρχηγείο του, παρά το γεγονός ότι η ενημέρωση προεβλέπετο να διαρκέσει επί διήμερο.

Τελικά, έπειτα από μισή ώρα περίπου, αν θυμάμαι καλά, πληροφορηθήκαμε τα συμβάντα στην Κύπρο μέσω ΓΕΑ και ξένων πρακτορείων.

Το απόγευμα στη δεξίωση, που είχε προγραμματισθεί προς τιμήν των ξένων μας, ανεζήτησα τον διοικητή της 1ης στρατιάς με σκοπό να ανταλλάξουμε απόψεις για την κατάσταση που εδημιουργείτο μετά το πραξικόπημα, αλλά μου είπαν ότι είχε φύγει βιαστικά για την Αθήνα.

Καθυστερημένη κινητοποίηση

Συνήντησα τον επιτελάρχη της στρατιάς και του επεσήμανα την κρισιμότητα της κατάστασης, συνιστώντας του να αρχίσει την προετοιμασία για πιθανή εφαρμογή των σχεδίων «Κ και Τ», που εσήμαιναν τουρκική απόβαση στην Κύπρο και ελληνοτουρκική σύρραξη. Με κοίταξε λίγο περιφρονητικά και μου απάντησε ότι «τίποτε από αυτά δεν πρόκειται να συμβεί. Ο ταξίαρχος Ιωαννίδης είναι παλικάρι και τόλμησε αυτό που δεν τολμούσαν όλα τα προηγούμενα χρόνια οι πολιτικοί, σε λίγες ημέρες η Κύπρος θα είναι ελληνική». Μειδίασα και εγώ με τη σειρά μου ακούγοντάς τον και του συνέστησα να ζητήσει και κάποια άλλη γνώμη, ώστε να αποφύγει δυσμενή αιφνιδιασμό. Αυτή δυστυχώς ήταν η νοοτροπία των αξιωματικών που συνετάχθησαν με τη δεύτερη «εθνοσωτήριο επανάσταση της 25ης Νοεμβρίου 1973». Και ενώ οι πληροφορίες έφεραν την τουρκική αεροπορία να λαμβάνει διάταξη μάχης έναντι Κύπρου και Ελλάδος, η εντολή του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων (σημερινό ΓΕΕΘΑ), ήταν να μην κάνουμε καμιά κίνηση που θα προκαλούσε και οπωσδήποτε όχι τη διάταξη μάχης και τούτο παρά τις δικές μου συνεχείς πιέσεις.

Μόνο στις 18 του μηνός εδόθη η εντολή να πάρει τη θέση της για επέμβαση στην Κύπρο η Πολεμική Μοίρα, που είχε την αποστολή να προσβάλλει την τουρκική αποβατική δύναμη. Εν τω μεταξύ, κατόπιν προφορικής εντολής του 28 ΑΤΑ οι πτέρυγες μάχης από της 15ης Ιουλίου είχαν επιδοθεί σε μια εργώδη προετοιμασία για την πιθανή εφαρμογή των παραπάνω αναφερθέντων σχεδίων.

Και ήλθε η αποφράς 20η Ιουλίου και οι Τούρκοι ξεκίνησαν την απόβαση στην Κύπρο και ενώ η Πολεμική Αεροπορία ήταν πανέτοιμη να επέμβει, τεθείσα σε μέγιστη ετοιμότητα από τη στιγμή που η τουρκική αεροπορία άρχισε να προσβάλλει τη Μεγαλόνησο, η εντολή επεμβάσεως δεν δόθηκε ούτε τις κρίσιμες ώρες της απόβασης των τουρκικών στρατευμάτων, αλλά ούτε και τις επόμενες δύο ημέρες.

Στις αγωνιώδεις εκκλήσεις μας να σπεύσουμε σε βοήθεια, η απάντηση ήταν ότι οι τοπικές δυνάμεις ελέγχουν πλήρως την κατάσταση και δεν χρειάζεται η εμπλοκή της Πολεμικής Αεροπορίας, η οποία θα οδηγήσει οπωσδήποτε σε ελληνοτουρκική σύρραξη. Μόνο την τρίτη ημέρα, όταν πλησίαζαν τα αρματαγωγά με τα άρματα μάχης, εδόθη η εντολή προσβολής των δύο φορές, αλλά και τις δύο διετάχθη ματαίωση πριν προλάβουν τα αεροσκάφη να απογειωθούν. Και τούτο διότι «ο ταγματάρχης Ιωαννίδης» -δεν είχε διοικήσει μάχιμη μονάδα μεγαλύτερη του τάγματος- που αυτοδιορίσθηκε αρχιστράτηγος, μόλις πληροφορήθηκε την απόφαση των αρχηγών των επιτελείων να επέμβουν, έστω την τελευταία στιγμή για να σώσουν ό,τι ήτο δυνατόν να σωθεί, έδωσε εντολή ματαίωσης της αποστολής, όπως δεν επέτρεψε την επιστράτευση της κυπριακής εθνοφρουράς όταν οι τουρκικές προθέσεις ήταν πλέον φανερές, αλλά ούτε την εφαρμογή του σχεδίου αμύνης της Κύπρου, ενώ το ίδιο σχέδιο προέβλεπε την αυτόματη εφαρμογή του με την έναρξη των τουρκικών βομβαρδισμών, αλλά μόνο μετά περίπου τρεις ώρες, δίδοντας το περιθώριο στην τουρκική αποβατική δύναμη να αποβιβασθεί και τα τουρκικά μεταγωγικά σκάφη να ρίξουν τους αλεξιπτωτιστές, ενισχύοντας αποτελεσματικά τον τουρκικό θύλακα. Πέραν του γεγονότος ότι ένα μεγάλο μέρος της εθνοφρουράς ευρίσκετο στο νότιο άκρο του νησιού πολεμώντας τους Μακαριακούς αντί τους Τούρκους στις ακτές της Κερύνειας. Έτσι οι Τούρκοι παρά τα τραγικά λάθη τους και τις φοβερές αδυναμίες των κατόρθωσαν να κερδίσουν τη μάχη.

Ακύρωνε τις διαταγές

Και θα διερωτάται ο καθένας σας και δικαιολογημένα, πώς η στρατιωτική ηγεσία της εποχής εκείνης επέτρεψε όλα αυτά τα τραγικά λάθη και ανορθόδοξα να συμβούν; Η απάντηση είναι η εξής: Οι τρεις κύριοι συντελεστές του πραξικοπήματος και υπεύθυνοι για την άμυνα της Κύπρου, ο αρχηγός Ενόπλων Δυνάμεων και αρχηγός ΓΕΣ και ο εκτελών χρέη διοικητού της Εθνοφρουράς, ήσαν άνθρωποι της προσωπικής επιλογής του δικτάτορα, αφοσιωμένοι σε αυτόν και δεν διέθεταν το σθένος να αντιπαρατεθούν μαζί του. Για τους υπόλοιπους φρόντισε αφενός μεν να μην πληροφορηθούν εγκαίρως το πραξικόπημα φοβούμενος παραιτήσεις, αφετέρου δε, ούτε την πραγματική κατάσταση που επικρατούσε στην Κύπρο τις πρώτες δύο ημέρες της εισβολής. Ακόμη, αυτός ο δαιμόνιος συνωμότης είχε οργανώσει τέτοιο δίκτυο πληροφοριών ώστε να παρακολουθεί κάθε κίνηση διοικητών μεγάλων μονάδων και συγκροτημάτων, που δεν προσέκειντο στο κίνημα της 25ης Νοεμβρίου '73 και αυτό το γνώριζαν όλοι πολύ καλά. Ήταν μάταιο να κινηθεί κανείς αντίθετα, διότι αυτός είχε τη δυνατότητα να ακυρώσει τις διαταγές που δεν είχαν την έγκρισή του, όπως και επανειλημμένα έπραξε.

Η πτώση του δεν προήλθε από ανταρσία ή αντίθεση, ο ίδιος αυτοκαταργήθηκε όταν αντελήφθη τα τραγικά του λάθη που χάρισαν την Κύπρο στους Τούρκους, διότι φαίνεται ότι είχε και στοιχεία πατριωτισμού, όπως όλοι που τον γνώριζαν, πίστευαν. Και το συμπέρασμα, ακατάλληλοι ή άσχετοι άνθρωποι στις καίριες θέσεις οδήγησαν την Κύπρο στην καταστροφή.

* Ο κ. Περικλής Οικονόμου είναι πτέρarquos ε.α. και επίτιμος αρχηγός Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας.

[Ακολουθήστε την «Κ» στο Google News](#)

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

ΚΟΣΜΟΣ

Ο Μπλερ έφυγε, η «ειδική σχέση» θα μείνει

ΚΟΣΜΟΣ

Ο νέος χάρτης της διεθνούς τρομοκρατίας

ΚΟΣΜΟΣ

Ο πρόεδρος Σαρκοζί «αυτοπροσωπογραφείται»...

ΚΟΣΜΟΣ

Ο Σαρκοζί υπονομεύει την αξιοπιστία της Ε.Ε.

ΚΟΣΜΟΣ

Οχι εξάρτηση από τη Ρωσία στην ενέργεια

ΚΟΣΜΟΣ

Παρά τη δυσφορία, οι ΗΠΑ ψηφίζουν Ερντογάν

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

MONEY REVIEW | **γαστρονόμος** | **VOGUE** | **GREECE IS** | **ekathimerini-com** |

neolaia | **BLUEKEY**

[Αρχική](#) | [Company Profile](#) | [Σχετικά με Εμάς](#) | [Επικοινωνία](#) | [Αρθρογράφοι](#) | [Δελτία Τύπου](#) | [Όροι χρήσης](#) | [Προστασία προσωπικών δεδομένων](#) | [Πνευματική Ιδιοκτησία Περιεχομένου](#) | [Πολιτική cookies](#)

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΝΕΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε. © 2014 - 2023

Powered by **nxcodes**